РІК ЗАЛОЖЕННЯ 1893.
"СВОБОДА"
"LIBERTY"
виходить три рази на тиждень
вівторок, четвер і суботу,
видає
„УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ"
83 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.
Всі листи, моні-ордери і чеки треба виписувати на адресу „SVOBODA".

СВОБОДА

ESTABLISHED 1893.
"SVOBODA"
("LIBERTY")
the Ukrainian Newspaper
published three times a week
Tuesday, Thursday and Saturday,
by Ukrainian National Association
at 83 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.
The best advertising medium.
Rates furnished on application.

Урядовий орган Українського Народного Союза -- "SVOBODA" -- Official organ of Ukrainian National Association.

РІК XXVI. ДЖЕРЗИ СІТИ, Н. ДЖ., четвер, 26-го вересня 1918. Ч. 115. VOL. XXVI. JERSEY CITY, N. J., Thursday, September 26, 1918. No. 115.

ПОБІДА АЛЇЯНТІВ НАД БОЛГАРАМИ НА БАЛКАНЇ

Воєнний стан в полудневій Україні. – Австрійці грозять бомбардованєм Одеси.

„Червоний терор" в Росії.-- В Уфі утворено центральне російське правительство.

В Парижи відбудеть ся 15. жовтня конґрес поневолених народів в Австро-Угорщинї.

В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on September 25, 1918 as required by the Act of October 6, 1917).

СЕКРЕТАР МАРИНАРКИ ДАНЕЛС НАДІЄТЬ СЯ, ЩО АМЕРИКАНСЬКІ ВІЙСКА ВІЙДУТЬ ДО БЕРЛІНА.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА., 24. вересня. — **Секретар маринарки, Данелс, заявив, що прийде день, коли то він на чолї банди моряків буде маширувати улицями Берлїна.**

Таку обітницю зробив секретар маринарки в промові до 15.000 робітників, занятих у фабриці Еддістон Амюнішен Корпорейшен, яка обходила урочисте сьвято з нагоди доставленя в протягу року 1,000.000 карабінів для американської армії.

Данелс заявив, що не хоче подавати дня, коли відбудеть ся в Берлїнї ся парада, але він ні на хвилю не сумніваєть ся, що воно так буде.

НА БАЛКАНЇ.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on September 25, 1918 as required by the Act of October 6, 1917.)

ПОБІДА АЛЇЯНТІВ НА БАЛКАНЇ.

Війска алїянтів полонили 12.000 Болгарів і здобули 140 гармат.

ЛОНДОН, 24. вересня. — **Французька кіннота, яка оперувала на північний схід від Монастира, в Македонії, здобула місто Прілеп,** як се доносить послїдний урядовий звіт.

Англійський урядовий рапорт доносить, що анґлійсько-грецькі війска в околиці Дойран получили ся з війсками французько-грецькими і напирають дальше на утікаючі війска болгарські.

Сербські війска самі полонили доси около 12.000 Болгарів і здобули 140 гармат.

Англійські війска, які тепер є чинні здовж північного побережа озера Дойран, наступають здовж дороги в напрямі Струміци. Через Струміцу веде одинокий важний шлях, який ще позістав неприятелеви для довозу резерв, поживи і амуніції.

В РОСІЇ.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on September 25, 1918 as required by the Act of October 6, 1917).

„ЧЕРВОНИЙ ТЕРОР" ПРИЙМАЄ ЩОРАЗ ОСТРІЙШІ ФОРМИ.

Тисячі визначних осіб розстрілюють ночами.

ВАШІНГТОН, 23. вересня. — Сейчас по висланю американським правительством протесту до союзних і невтральних держав в цїли переведеня якоїсь спільної акції проти масового терору, якого допускають ся большевики в Росії, департамент заграничних справ одержав слїдуючі нові вісти з Росії:

„Всі особи, які приходять з Росії доносять, що в Росії панують впрост страшні відносини.

„Убиване визначних осіб і бувших офіцирів є на дневнім порядку. Їх розстрілюють без ніякого переслуханя. Щоби особу покарати смертию, вистарчає одно обжалуване, а іменно, що вона є „небезпечна для савета".

„Оповідають, що офіцирів розстрілюють ночами в пивницях, причім карабіни є заосмотрені апаратами, які приглушують гук стрілу".

НОВИЙ ЗАМАХ НА БОЛЬШЕВИЦЬКИХ ПРОВІДНИКІВ.

Большевицьке правительство грозить „червоним терором".

АМСТЕРДАМ, 23. вересня. — **Вісти доносять про нові зусиля, які мали на цїли замордоване членів саветського правительства.**

З причини тих нових замахів большевицьке правительство видало нові зарядженя проти заговірників, як се доносить бездротна телеграма з Москви. **Загально надіють ся, що богато осіб, належачих до протибольшевицьких таборів, буде покараних смертию. На „білий терор" большевики відповідять „терором червоним".**

УТВОРЕНЄ ЦЕНТРАЛЬНОГО РОСІЙСЬКОГО ПРАВИТЕЛЬСТВА.

Воно має на цїли зєдинити всі дотеперішні правительства проти большевиків.

ПАРИЖ, 24. вересня. — **В місті Уфі відбула ся конференція, в якій брало участь богато членів всеросійських установчих зборів. Конференцією проводив провідник соціялїстів-революціонерів, Авксентієв, бувший міністер рільництва і внутрішних справ в провізоричнім російськім кабінеті.**

Конференцію зорганізував представник народної чеської ради Маслов.

Цїлию конференції було утворити одно правительство для цїлої Росії, яке мало би тусаму власть, котру мали мати установчі збори. В сім новім правительстві большевики і ліві соціялїсти-революціонери не можуть бути заступлені.

Загальне переконанє є, що на таке центральне правительство згодять ся правительства омське, самарське і архангельське.

Правительство Чайковського уступило.

АРХАНГЕЛЬСК, 20. вересня. — **Полковник Борис А. Дуров зістав нинї іменований губернатором північної Росії, перейимаючи власть, яка спочивала доси в руках правительства Чайковського.**

Новий губернатор буде відповідальний перед новим російським центральним правительством, яке було утворило ся недавно в Самарі. (В останних часах з причини занятя большевиками Самари се правительство перенесло ся до Уфи). На чолї центрального правительства стоять ґен. Алексієв, бувший головний командант російських війск, Авксентієв, провідник соціялїстів- революціонерів, і Степанов, провідник кадетської партії.

Правительство Чайковського постановило уступити, скоро лише одержало вістку про утворенє російського центрального правительства, виходячи з тої точки погляду, що північна часть Росії є мала і нею може лїпше управляти ґенеральний ґубернатор.

Полковник Дуров був свого часу командантом російських війск на Балканї. В його руках спочиває тепер вся військова і цивільна власть в північних провінціях Росії.

Сибірське правительство вислало ґен. Горватови ультимат.

ХАРБІН, 20. вересня. — Сибірське правительство вислало до команди армії ґен. Горвата ультимат, в якім зажадало безпроволочного розпущеня війск, або злученя їх з армією ґен. Семенова, команданта протибольшевицьких війск на Забайкалю.

Догадують ся, що тим сибірським правительством є правдоподібне правительство в Омску, яке недавно проголосило було війну проти Німців. Не є однак також виключене, що такий ультимат міг бути висланий комітетом, утвореним алїянтами у Владивостоцї на місце ріжних східно-сибірських правительств, які себе взаїмно поборювали. Становище ґен. Горвата від початку його виступленя було зовсім неясне.

Японцї здобули Благовещенск.

ЛОНДОН, 23. вересня. — **Японська кіннота обсадила місто Благовещенск, столицю амурської области,** як се доносять вісти, котрі надійшли до японської амбасади. **Два тисячі Австрійців і Німців взяли Японцї в полон. Вони зложили оруже в місті Кока.**

Телеграма подає дальше, що японська кіннота обсадила також Алексієвск.

(Місто Кока лежить на правім березі ріки Амур, напроти Благовещенска.

Американське правительство не має ще доси відповіди на свій протест.

ВАШІНГТОН, 24. Департамент загр. справ не одержав доси ще жадної відповіди на протест, висланий послїдної суботи до союзних і невтральних держав в цїли переведеня якоїсь спільної акції проти большевицького терору.

Секретар Ленсінґ заявив нині, що хоч нема ще доси безпосередної відповіди, то вжеж таки він надієть ся, що невтральні держави, які мають своїх представників у Москві і Петроґраді, будуть могли вплинути з успіхом на большевицьких провідників.

Американський консуль, Пул, на воли.

ВАШІНГТОН 23. вересня. — Останні вісти, які надійшли до департаменту загр. справ, доносять, **що англійський і французький консулї у Москві находять ся у своїх домах під арештом. Американський головний консуль, Пул, находить ся на воли і йому позволено відвідувати своїх увязнених товаришів.**

Пула подивляють загально за його відважну і сильну акцію, що він іменно позістав у Москві помимо небезпечного положеня.

Американський консуль в дорозі до Швеції.

ВАШІНГТОН, 24. вересня. — Ґенеральний консуль Злучених Держав, Пул, прибув з Москви до Гельзінґфорсу, відки завтра відїде до Стокгольму.

З Гельзінґфорсу одержано під датою з дня 21. вересня вістку, що Пул щасливо переїхав фінську границю.

Секретар Ленсінґ подав нині до відома, що він ще перед тижнем дав Пулови порученє, аби він опустив Росію.

Німецьке правительство протестує проти увязненя Німців.

АМСТЕРДАМ, 24. вересня. — Німецький ґенеральний консуль в Москві вніс протест до саветського правительства против увязненя великого числа німецьких горожан і осіб, які находили ся під опікою німецькою. Консуль зажадав безпроволочного увільненя тих осіб, яких увязнено без важних причин, часто на підставі нічим неоправданого підозріня.

Гельферіх уступив з уряду амбасадора.

АМСТЕРДАМ, 24. вересня. — Телеграма з Берлїна доносить, що др. Карло Гельферіх, німецький амбасадор для Росії, вніс резиґнацію та що вона зістала принята.

Др. Гельферіх заявив, що на бажанє канцлера він є готовий піднятись приготовити економічні справи на мирові переговори.

Похорон царя.

АМСТЕРДАМ, 23. вересня. — В Екатерінбурґу війска „народної армії" (протиреволюційна армія) уладила торжественний похорон для бувшого царя Росії, Николая, як се доносять вісти, подані в часописи „Ізвєстія".

Царя поховано в лїсі недалеко місця, на якім його розстрілянo. Видобутє тїла відбуло ся в присутности богато представників найвисших церковних кругів зі західної Сибіри, як також делеґатів „народної армії", козаків і Чехо-Словаків.

Тіло царя вложено в цинкову домовину, яка знова спочивала в другій домовинї, зробленій з кедровини. Тіло царя було виставлене через якийсь час в місцевій катедрі, де службу прибічної сторожи повнили команданти „народної армії". Тіло має бути похоронене в окремім гробівци в Омску.

В НІМЕЧЧИНЇ.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on September 25, 1918 as required by the Act of October 6, 1917.)

Гертлїнґ проти співучасти соціялїстів в кабінеті.

КОПЕНГАҐЕН, 23. вересня. — Заступник німецького канцлера, Паєр, приймив на суботнїшним засїданю провідників ріжних партій. Наради, ведені з ними, мали характер довірочний.

„Форверта", орган соціялїстів, пише: „Таґеблят" доносить, що канцлер Гертлїнґ є проти допущеня соціялїстів до кабінету. Коли ся вістка є правдива, то се вказує, що він і наша партія є одної гадки, бо соціялїсти ніколи не думали вступати до кабінету гр. Гертлїнґа".

Німецькі війска з Польщі до Франції.

ВАШІНГТОН, 20. вересня. — З причини браку людий по послїдних пораженях на західнім фронтї Німеччина зменьшує свої залоги в Польщі і висилає відти свої війска до Франції.

Телеграма з Кракова доносить, що в деяких місцевостях зменьшено залоги, які числили по 20 людий, до 2 або 3 жовнірів.

Німецький цісар заохочує Австрійців.

АМСТЕРДАМ, 24. вересня. — Німецький цісар, промовляючи до австрійських офіцирів в Брієн з нагоди звиджуваня боевого фронту в Альзації і Льотаринґії, висказав надію, що австрійські війска „дадуть Американцям належиту відповідь, коли прийде на те відповідна пора".

„Ви прийшли тут, щоби яко товариші взяти участь у спільній боротьбі проти спільного ворога", говорив цісар.

(Продовженє на сторонї 5-тій).

ВІСТИ З УКРАЇНИ.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on September 25, 1918 as required by the Act of October 6, 1917).

ВОЄННИЙ СТАН В ПОЛУДНЕВІЙ УКРАЇНІ.

Австрійський командант грозить бомбардованєм міста Одеси.

СТОКГОЛЬМ, 19. вересня. — **Львівська часопись „Українське Слово" в числї з дня 11. вересня подало зміст двох розказів, виданих командантом австрійських війск в полудневій Україні.**

В першім розказі повідомляєть ся про воєнний стан і грозить ся карою смерти кождій особі, в посїданю котрої знайдено би бомби або якісь инші вибухаючі матеріяли.

В другім розказі командант взиває мешканців Одеси до спокою серед поширяючого ся революційного руху та перестерігає людий перед плянованим загальним страйком. В приказі грозить командант бомбардованєм тих частий міста, в котрих прийшло би до ворохобні.

З причини постійних революційних заворушень був залізничий рух на лінії Жмеринка-Волочиска-Одеса в останних часах застановлений.

КОНҐРЕС ПРЕДСТАВНИКІВ ПОНЕВОЛЕНИХ НАРОДІВ В АВСТРО-УГОРЩИНІ.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on September 25, 1918 as required by the Act of October 6, 1917).

Має на цїли розважити справу перебудови центральної Европи.

ПАРИЖ, 24. вересня. — „Пті Парізієн" доносить, **що дня 15. жовтня розпічнеть ся в Парижи конґрес поневолених народів в Австро-Угорщині.** Сей конґрес має бути поширенєм конґресу австрійських поневолених народів, який в цьвітни відбув ся в Римі.

„Сей конґрес, — пише „Пті Парізієн" — розяснить дещо близше причини, задля котрих Австрія зробила мирове предложенє. Всі народні ради, які візьмуть участь в конґресі, будуть признані яко воюючі проти центральних держав.

„Головною задачею конґресу буде розважити над перебудовою центральної Европи на підставі жадань ріжних народів, перестудіювати відносини і спільні політичні інтереси свобідних народів і остаточно заключити політичну угоду між алїянтами і тими свобідними народами, які обіймуть власть по упадку австрійського режіму".

"SVOBODA" (LIBERTY)
the Ukrainian newspaper published three times a week: Tuesday, Thursday, and Saturday by Ukrainian National Association at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.

ESTABLISHED 1893

JOSEPH STETKEWICZ, Chief editor.
ANDREW SAWKA, Business manager.

Entered as second-class matter March 30, 1911, at Post Office at Jersey City, N. J., under the Act of March 3, 1879.

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1103, Act of October 3, 1917, authorized, July 31. 1918.

SUBSCRIPTION:		ПЕРЕДПЛАТА:	
United States:		в Злучених Державах:	
1 year	$3.00	на рік	$3.00
6 months	1.75	на пів року	1.75
3 months	1.00	на 3 місяці	1.00
to Jersey City and to foreign countries:		В місті Jersey City і за границю:	
1 year	$3.50	на рік	$3.50
6 months	2.00	на пів року	2.00
3 months	1.25	на 3 місяці	1.25
Single copy 3 cents.		Поодиноке число 3 центи.	

За кожду зміну адреси платить ся 10 центів.

Адреса: SVOBODA, 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Число телефону 498 Montgomery.

Всі моні-ордери і чеки треба виписувати на адресу "Svoboda".
При висиланю замовленя належить долучити моні-ордер або чек.

За всі оголошеня поміщувані в „Свободі" редакція не відповідає.

AMERICAN ASSOCIATION OF FOREIGN LANGUAGE NEWSPAPERS MEMBERSHIP LABEL

ДО УКРАЇНСЬКИХ ГРОМАД.

В кождім місті в Злучених Державах, де є українська громада, повинен бути український комітет 4-тої Позички Свободи. Коли яка громада доси ще сего не зробила, повинна приступити до діла сейчас.

Кождий місцевий комітет має такі головні задачі:

1. Сейчас порозуміти ся з місцевим американським комітетом 4-тої Позички Свободи та заявити свою готовість до співділаня працею серед місцевих Українців.

2. Розвести аґітацію серед місцевих Українців, щоби купували бонди тільки за посередництвом українського комітету; а як котрі случайно куплять деинде, подбати, аби український комітет про се знав, щоби при загальнім обчисленю в американськім комітеті український комітет міг подбати, аби бонди, куплені Українцями деинде, були вчислені до загальної української суми.

3. По замкненю акції за 4-тою Позичкою Свободи місцевий український комітет має дати свій звіт місцевому американському комітетови для провіреня та для подання у виказі, за яку суму місцеві Українці купили бондів.

4. Такийсамий звіт вислати рівночасно до Української Ради в Америці, котра займеть ся обчисленем, на яку суму закупили бондів Українці в цілих Злучених Державах. Котра громада занедбає сей обовязок, не буде подана в звіті, який буде оголошений в часописах. Листи треба адресувати на імя секретаря Української Ради в Америці: Rev. John Rubinowycz, Minersville, Pa.

ТЕЛЄҐРАМА УКРАЇНСЬКОЇ РАДИ В АМЕРИЦІ ДО ПРЕЗИДЕНТА ВІЛСОНА.

В минулу пятницю мало відбутись послухане представників поневолених народів Австро-Угорщини у президента Вілсона у Вашінґтоні, Д. К. Цілию того послуханя було заявити президентови американської републики, що народи Австро-Угорщини, споміж котрих є кілька мілїонів імігрантів в Злучених Державах, хотять висвободитись з ярма Габсбурґів. Таку заяву мали зложити представники тих народів, вислані їх тутешними іміґраціями. Від кождої іміґрації був один представник, а всіх разом було шість: один Українець, один Чех, один Поляк, один Серб (Югославянин), один Румун і один Італїєць.

Українська Народна Рада в Америці вважала зложене заяв поневолених народів Австро-Угорщини президентови Злучених Держав за важну політичну подію і тому вислала того дня, в пятницю рано, до президента Вілсона слідуючу телєґраму:

New York, N. Y., September 20,1918.

President Woodrow Wilson,
The White House,
Washington, D. C.

Mr. President:—

On occasion of presentation to you of the delegation of oppressed nationalities of Austria-Hungary, the Ukrainian Council of America, with its seat in New York, representing the overwhelming majority of the Ukrainians in this Republic, takes the liberty to express you its gratitude for your interest in the struggle for freedom of the peoples of Austria-Hungary.

We declare that the desire of the Ukrainians of the United States is that all the peoples of Austria-Hungary be set free, and given right to self-determination. As this, however, is possible only after Austria-Hungary and Germany are defeated we are ready to support any measure of the United States Governemnt aiming at that end, with full confidence that it will use its authority to grant the now oppressed peoples of Central and Eastern Europe the freedom denied them for centuries by the military and bureaucratic regime of the empires of Hapsburgs and Hohenzollerns.

We also firmly believe that you shall protect the nearly five million Ukrainian population of the now Austrian provinces, the Eastern Galicia and Northern Bukovina, as well as of the former Russian province of Kholm which is populated by the Ukrainian people, before the attempts of their hereditary enemies, the feudal Polish nobility and the Pan-Polish party which are now aiming at the incorporation of these provinces in their new Polish Kingdom.

We wish, as all the Ukrainian people in Europe does, that these our provinces be united with the Ukrainian People's Republic which after the Prussian invaders are driven away may enter a union with the rest of the provinces of former Russia.

After the real democracy in Europe is established the Ukrainian people which had suffered most of all during the past centuries of horrible oppression will certainly be the first to understand how to appreciate the freedom won in blood as well as the idealism of the American nation which is now sending its sons to struggle to attain it.

THE UKRAINIAN COUNCIL OF AMERICA:
Simon Yadlowsky, president
Rev. John Rubinowicz, secretary,
520 E. 6th St., New York, N. Y.

(По українськи):

Ню Йорк, Н. Й., 20. вересня, 1918.

До Президента Вудрова Вілсона,
Білий Дім,
Вашінґтон, Д. К.

Пане Президенте:—

З нагоди представленя Вам делеґації поневолених народностий Австро-Угорщини, Українська Рада в Америці, з осідком в Ню Йорку, котра репрезентує переважуючу більшість Українців в сій републиці, осьміляеть ся висловити Вам свою вдячність за Ваше заінтересоване боротьбою за волю народів Австро-Угорщини.

Ми заявляємо, що бажанем Українців в Злучених Державах є, щоби всі народи Австро-Угорщини були освободжені, та щоби їм признано право самоозначеня. Що се одначе є можливе тільки тоді, як Австро-Угорщина і Німеччина будуть побиті, ми готові підпирати всякі заходи правительства Злучених Держав, які стреміти-муть до сеї цїли, з повним довірем, що воно ужиє своєї власти, аби дати свободу тепер поневоленим народам середної і східної Европи, яку їм протягом столїть заперечували військові і бюрократичні порядки держав Габсбурґів і Гогенцолернів.

Ми також сьвято віримо, що Ви охороните майже 5-мілїонове українське населене теперішних австрійських провінцій, східної Галичини і північної Буковини, а також бувшої російської провінції Холмщини, котра є заселена українським народом, перед замахами їх відвічних ворогів — февдальної польської шляхти і вшехпольської партії, котрі тепер стремлять до влученя тих провінцій до свого нового польського королївства.

Ми бажаємо, таксамо як весь український нарід в Европі, щоби сї наші провінції були злучені з Українською Народною Републикою, яка по прогнаню прусацьких наїзників могла би утворити союз з иншими провінціями давної Росії.

Коли вже запанує в Европі дійсна демократія, український нарід, котрий натерпів ся найбільше з усїх протягом минулих столїть страшенних переслїдувань, певно буде першим, що зуміє оцінити свободу, здобуту в крови, та ідейність американської нації, котра тепер посилає своїх синів боротись за ту свободу.

УКРАЇНСЬКА РАДА В АМЕРИЦІ:
Семен Ядловський, голова;
о. Іван Рубинович, секретар,
520 E. Sixth St., New York City.

На сю телеґраму зараз тогосамого дня секретар президента Вілсона, п. Дж. П. Томолті, вислав на адресу о. Івана Рубиновича, секретаря У. Ради в Америці отсе письмо:

THE WHITE HOUSE
Washington, September 20, 1918.

Rev. John Rubinowicz,
520 E. Sixth St., New York City.

My dear Sir:

Allow me to acknowledge the receipt of your telegram of even date and to say that I shall have pleasure in bringing it to the attention of the President, in whose behalf I beg to thank you for your fine sentiments.

Sincerely yours
I. P. TUMULTY,
Secretary to the President.

(По українськи):

До о. Івана Рубиновича,
520 E. Sixth St., New York City.

Вповажаний Добродію:

Позвольте мені потвердити одержане Вашої телеґрами з нинїшної дати, і заявити, що буде мені мило звернути на неї увагу Президентови, в котрого імени я отсим дякую Вам за Ваші красні почуваня.

З правдивим поважанем
ДЖ. П. ТОМОЛТІ,
Секретар Президента.

Ню Йорк, дня 23. вересня, 1918.

Українська Рада в Америці.

ГОЛОСИ ПРО КНИЖКУ ПРОФ. РУДНИЦЬКОГО П. З. UKRAINE.

UKRAINE AND THE UKRAINIANS.

Ukraine: The Land and the People. By Stephen Rudnitsky. New York: Rand, McNally & Company.

There are a few Americans who may not have thought before the Russian Revolution, as Mr. Creel says he did, that Ukraine was the name of a musical instrument. But in spite of the frequent use of the word during the past year, its connotation is still vague.

Dr. Rudnitsky, the well-known geographer of the University of Lemberg, first published this volume in the Ukrainian language at Kiev in 1910. As he said at that time, there were few lands upon the globe so imperfectly known to geographical science as the Ukraine, and the work was written to give in popular form the scientific facts regarding the Ukraine and to establish its claim to independent national existence. The author could scarcely have dreamed, when he made his appeal for a wider knowledge of this country, that within a few years the entire civilized world would be vitally interested in its resources and its people.

The word Ukraine means borderland, marchland. As the hinterland of the Black Sea, it marks the transition from the Central European mountain girdle to the plains of Eastern Europe and Western Asia. In geological formation, in climate, and in biological and anthropo-geographic conditions, the Ukraine appears as a borderland, situated upon the boundaries of the European family of peoples and of European culture. At the same time, it is an entity, exceeded in size by no European country except Russia, though set off by almost imperceptible geographical transitions rather than by the seas and mountains that form the divisions of Western and Central Europe. The backbone of the country is the great plateau group, the Ukrainian Horst, stretching from the Carpathians to the Dnieper and beyond and separated by steep edges from the plains to the north and south. Immeasurable plains and lightly undulating plateaus furrowed by picturesque canyon-like valleys are characteristic of the country. The great majority of the people have never seen a mountain. Yet the Ukraine contains the eastern Carpathians, the Yaila chain of the Crimea, and a portion of the Caucasus. Its web of rivers includes the systems of the Dniester, Boh, Dnieper, Don, and Kuban, though the sources of the Dnieper and Don lie in White and Great Russia respectively. The climate is modified by an east wind in winter that prevents the snow blanket produced by the moist Black Sea winds from becoming too heavy and causes it to melt quickly in the spring. The summers are not sultry, in spite of high temperature and abundant rain. The autumns are dry and pleasant.

One-fifth of the Ukraine is occupied by forest region, a part of it primeval. On the rocky slopes of the Carpathians still stand gigantic firs, one hundred and twenty feet high and six feet thick, while above boggy fens rise the knotty trunks of century-old oaks and lindens, ash and aspen. Great peat moors and pool-covered meadows are frequent. It was in the dreary Polissian swamps that Brusilov made his successful drive in 1916.

Man has encroached seriously upon the tree growth of the Ukraine, particularly upon that of the steppe region. But even greater changes have been made in the fauna. A thousand years ago fur trading was one of the most profitable occupations of the Ukrainians. As late as the sixteenth century almost incredible accounts are given of the great numbers of bison, wild boars, deer, beavers, wild fowl, and fish. Now even the wild horses of the Steppes have entirely disappeared, fur-bearing animals have become comparatively rare, and fish very much less abundant. On the other hand, cattle-raising is of great importance to-day, and will doubtless become more so as intensive farming develops. At one time the Ukraine was one of the most important wool-producing regions in the world. This industry declined under Australian competition and the transformation of the steppes into farm land. Neverthless, about ten million sheep still graze there. Poultry-raising and exporting had become prior to the war one of the most lucrative sources of peasant income.

Three-fourths of the Ukraine is covered with black earth, that ever-fertile soil that makes it the richest grain country of Europe, where, an old Ukrainian proverb says, "bread grows on the hedgeposts and hedges are of plashed sausages." This famous black earth is a product of the transformation of loess mingled with the products of the decomposition of plants. In places it is over six feet deep. Of the grain crops raised there wheat ranks easily as the most important, after which come barley, rye, and oats. The sugar beet is also extensively cultivated, and there are over two hundred sugar refineries in the country.

The mineral resources of the Ukraine are as valuable as they are little known. Silver and lead are found in comparatively small quantities, but among the more important mining products are mercury, copper, and manganese, while iron is a source of enormous wealth. In the production of coal, the Ukraine ranks seventh among the countries of the world, the coal field of the Donets plateau being one of the largest and richest in Europe. The Ukraine is richer in petroleum than any other country of Europe, part of this lying in Austrian Galicia, part in the territory between the Crimea and the Caspian Sea. Its salt deposits are quite as important as those of iron, coal, and petroleum.

As for the Ukrainians themselves, they occupy the sixth place numerically among the nations of Europe, with over 30,000,000 people. A tall, broad-shouldered, sturdy race, they possess an independent language that is remarkably pure and a literature with a wealth of popular lyric and epic poetry hardly equalled in the world. In spite of illiteracy that has resulted partially from the compulsory use of the Russian language in their schools, the Ukrainians surpass their Polish and Russian neighbors in their houses, costumes, food, mode of life, and popular art. Their capacity for association is very strong, combined with an individualism that demands a more independent family and community life than that of the Russians. For centuries these people were the barriers against which broke the barbarian hordes from the East. Weakened at last by never-ceasing warfare, they were conquered by the Poles and then by the Russians. But they never forgot that they had had a glorious history as ancient Kievans and as free Cossacks and they refused to be assimilated by either people.

Dr. Rudnitsky doubtless over-emphasizes the differences between the Little Russian, as the Ukrainian is usually called, and the Great Russian. But the old racial dislike has undoubtedly influenced their relations since the Revolution, and this antagonism Germany is using to her advantage. When unfortunately limited to a choice between the two, Kiev has seemed to consider Teutonic domination less of an evil than Bolshevism. The Ukrainian dream of years, an independent state, has recently come so near to realization that a stronger national consciousness can scarcely fail to result. Should the Ukraine win its independence, it has potentialities for becoming one of the largest and richest states of Europe. On the other hand, its great natural wealth, added to the fact that it commands the shortest and easiest overland route from Europe to India, makes it a prize to be sought by Central European statecraft.

UKRAINE: THE LAND AND ITS PEOPLE. By Stephen Rudnitsky, Ph.D. New York: Ukrainian Alliance of America. $2.00.

This work was originally printed in the Ukrainian language at Kieff, in 1910. It was translated into German, with many improvements and additions, and reprinted at Vienna in 1917. The present English edition is a translation from the German. It is divided into two books, *i. e.*, Physical Geography and Anthropogeography. The first part treats of the land, its topography, rivers, climate, flora and fauna. The second of its inhabitants, their language, traditions, aspirations, culture, economic survey, *i. e.*, hunting, fishing, agriculture, minerals, industry, commerce. Six maps and a large bibliography add great value to the work which is eminently scientific.

The book bids fair to be indispensable to professors of geography, ethnography and general history, in view of the fact that this new organized nation is likely to become a world power and take the place of the old Muscovite Empire. The Ukrainians claim to be the true Russians, the Russians who with Nestor, the Chronicler and the hegumen Daniel, founded Russian national literature. Like the Serbians and Bulgarians, they are endeavoring to form a race entirely distinct from the Great Russians or Muscovites.

(The Catholic World, September, 1918.)

Від Редакції. — Повисші дві оцінки про книжку проф. д-ра Степана Рудницького п. з. „Ukraine" передруковуємо з нюйорського політичного тижневника „The Nation" (з 21. с. м.) і з нюйорського місячника „The Catholic World" (за серпень с. р.). Головним редактором поважного тижневника „The Nation", яка вже виходить 57 літ, є бувший властитель і редактор нюйорського дневника „Evening Post" (він продав його недавно), Освалд Ґаррісон Віллярд і можливо, що та оцінка походить зпід його пера, бо він цікавить ся українськими справами, на що вказує між иншим те, що він був на українськім соймі в Ню Йорку і виголосив промову до зібраних делеґатів.

Автор оцінки зачинає словами: „Лише мало є таких Американців, котрі перед російською революцією могли не думати, що Україна се назва на якийсь музичний інструмент, як се думав, як каже, д. Кріл" (голова Комітету Публичного Інформованя у Вашінґтоні. — Ред.).

Дальше автор подає основно зміст цілої книжки, а кінчить свою оцінку отсими словами: „Українська многолітна мрія про независиму державу така вже близка до здійсненя, що тяжко сумнїватись, аби не виросла (серед Українців) більша національна сьвідомість. Коли Україна здобуде независимість, то вона має змогу статись одною з найбільших і найбогатших держав Европи. З другої сторони, її великі природні богатства і те, що вона панує над найкоротшою і найлекшою дорогою на суші з Европи до Індії, робить її добичею, за якою шукає середно-европейська політика".

Автор оцінки в місячнику „The Catholic World" також з початку подав зміст книжки, а потім пише між иншим так: „Книжка є необхідною для професорів ґеоґрафії, етноґрафії і загальної історії, з уваги, що новозорґанізована держава може легко статись могучою сьвітовою державою і заняти місце старої московської держави".

НА ПОСЛУХАНЮ У ПРЕЗИДЕНТА ВІЛСОНА.

До редакції „Свободи" прийшла з Комітету Публичного Інформованя у Вашінґтоні отся телєґрама:

Вашінґтон, Д. К., 21-го вересня 1918.

Всі представники поневолених народів Австро-Угорщини зєдинили свої змагання в опозиції проти австрійського гнету.

Сьогодня пополудни президент приймав в Білім Домі комітет, що представляв ті поневолені народи.

Присутні були: професор Т. Ґ. Масарик, голова Чехо-словацької Народної Ради; Іґнац Падеревскі, представник Польського Комітету Народового; др. Г. Гінковіч, представник Юго-славянської Народної Ради; Василь Стойка, голова Румунської Народної Лїги; Джіюзеппе Бевіоне, представник австрійських Італїйців; Мирон Корикора, представник Федерації Українців.

Професор Масарик предложив резолюції, які містять в собі думку, що з уваги на те, що більшість населеня Австро-Угорщини, а іменно: Поляки, Чехо-Словаки, Українці, Румуни, Юго-Славяни і Італїйці під несправедливою і жорстокою владою пануючої меньшости Німців і Мадярів — вони домагають ся розвязаня теперішної імперії і зорґанізованя її визволених народів згідно з їх власним бажанем.

Професор Масарик представив своїх товаришів яко репрезентантів більше ніж трийцяти мілїонів поневолених народів Австрії. Він сказав президентови про довіре, яке мають до нього ті народи, та що вони покладають на нього свої надії на будуче. І. Падеревскі звернув увагу, що Австро-Угорщина не є нацією ані навіть державою, але просто збанкротованою фірмою — збанкротованою в довірю сьвіта і свого власного народу.

Оба бесїдники звертали увагу на факт, що висловлені ними думки мають за собою поперте всього загалу зпоміж тих поневолених народів в Злучених Державах.

Президент говорив неформально і симпатично, заявляючи, що на його думку він заслугує на їх довіре з огляду на його отверті і виразні симпатії, засади і наміри в злуці зі становищем Америки супроти поневолених народів не лиш в Австро-Угорщині але і в цїлім сьвіті.

Комітет Публичного Інформованя.

Окремо довідуємо ся, що на бажане проф. Масарика мав бути на послуханю у президента пан Мирослав Січинський, однак сьому спротивив ся Падеревскі, заявляючи: „або він або я" і пан Січинський уступив, а заступив його пан Мирон Корикора, професор музичної школи з Ню Йорку.

Комітет Публичного Інформованя подав у своїй телеґрамі лише короткий звіт про те, що говорив Масарик і Падеревскі на послуханю. З нюйорської ґазети „Сон" довідуємо ся, що вони заявили, що прийшло до **чесько-польського порозуміня та до злуки всіх поневолених народів Австро-Угорщини.** Про чесько-польське порозуміне ми нічого не знаємо, але знаємо, що Поляки не зрікли ся ще своїх заборчих плянів супроти наших країв, Галичини, Буковини і Холмщини, отже се порозуміне зроблено хиба нашим коштом. Також не віримо в злуку всїх поневолених народів Австро-Угорщини. Всї вони борють ся проти сеї перестарілої невільної монархії, але наприклад **Українці не можуть лучити ся з Поляками, бо Польща є такимсамим ворогом нашого народу як Австро-Угорщина. Ми мусимо боротись і проти Австро-Угорщини і проти Польщі. Тому Іґнац Падеревскі є для нас таксамо ворогом як якийнебудь австрійський патріот або політик чи міністер.**

ВТІКАЧІ УКРАЇНЦІ З ХОЛМЩИНИ В МОСКОВЩИНІ.

Всім звісно, що російська армія, коли відступала в 1915 р., примусила відступити також найбільшу частину православного населеня українського з Холмщини.

Після тижневої подорожі, коли люди масами по дорозі гинули, сих нещасливців опісля **інтерновано в глибині Московщини, аж на берегах Волги,** у **стіп уральських гір,** а також на **Сибіри.**

В провінції казанській знаходить ся тепер величезна кольонія сих утікачів. Підчас революції вони зорґанізували ся та очікували нагоди вертати в рідний край.

Представник і адвокат сеї **кольонії М. Бочило** при кінци **липня сего року** прибув до Києва, на авдієнцію до міністра заграничних справ, Дорошенка. Тут він і представив міністрови Дорошенкови меморандум, надрукований опісля в „Робітничій Ґазеті", з котрої то ми отсе і перебираємо деякі подробиці.

М. Бочило почав дякувати **правительству** в імени сеї кольонії за оборону української справи холмського краю і благав правительство, щоби воно ужило всяких можливих средств, аби Холмщину прилучити до України і сим способом спасти від насильної польонізації шовіністів Поляків. Опісля делеґат розказав міністрови, як його земляки опускали рідний край, як їх до сего примушено та як вони забирали з собою все, що могли взяти, навіть свої інституції, яких майно стоїло богато мілїонів. Сї нещасливі мешканці домагають ся, щоби українське правительство постаралось о се, щоби російські савети звернули сї українські добра на Україну, однак до сеї пори большевики опирають ся під претекстом, що нібито польський комісар в Казанї твердить, що се добро належить до Польщі. Сей польський комісар народний в Казанї признав правительство большевицьке, а сї, большевики, згодили ся на се, щоби Польща забрала сї скарби.

Українська кольонія в Казанї, яка складаєть ся з воєнних виходців з Холмщини, домагаєть ся:

1) **Щоби українське правительство зажадало від большевицьких савєтів в Москві, щоби вони передали згадані скарби-маєтки українському представникови холмського краю.**

2) **Щоби уневажнити розпоряджене большевицького правительства, силою якого воно передавало сї українські добра Польщі.**

3) **Щоби українське правительство зажадало** як найскорше, **щоби 56 українських інституцій в Холмщині** відбудовано і **звернено зі всім** добром **Українцям в** рідним їх краю **та щоби** правительство **московське дало** сим вигнанцям у Казанї потрібні підводи **до перевезеня** назад в рідний **край їх бібліотек** і архівів, які **то вони забрали** аж сюди з собою, **спаковані в 4000** великих **скринях.**

4) **Щоби українське** правительство дало сему представникови сеї кольонії у Казанї авторітет консуля.

М. Бочило крім сего оповідав, **що Москалї обходять ся з** ними погано, відносять ся до **сих утїкачів** чи вигнанців Українців **ворожо, а минувшої весни селяни чехоцарського і космянського округа забрали сих нещасливців в табори на зарінку над рікою Волгою,** знаючи **безперечно добре, що сї всї табори з весною вода затопить і забере з собою з першим своїм виливом. Таким отже способом хотїли нас позбути ся. Не уйшли би були вони сеї дїйсної смерти, колиб не випадок, що на щастє переїздив паровець рікою, та і позабирав їх на поклад свого корабля.**

Наслідком сеї інтервенції було, що президент мирової делеґації (мир між Україною з Московщиною), Шелухин, переслав дня 3-го липня ноту президентови московської мирової делеґації, в якій, піддержуючи обжалованя, поставив домагане, щоби большевицьке правительство всї добра інституцій з Холмщини, які то вони позабирали були з собою, не передавало польському народному комісареви в Казанї, позаяк сї добра українських інституцій належать українській державі і тимсамим є вільні від реквізиції.

В кождій українській хатї повинна находитись часопись „Свобода".

ДОПИСИ.

З WEST HAMMOND, IND.

Вестгамондські Українці поступили пів кроку вперед.

Українська громада у Вест Гамонд за весь час свого тут побуту (поверх 10 літ) поступила пів кроку вперед. Не тільки що ніхто з посторонних Українців нічого про нас не чував, але навіть у самім нашім місті нас не знали, що ми за нарід та якої нації. А хто тому винен? Се була наша власна вина, бо ми аж тепер побачили що блудили немов та вівця незагнана, що згубить ся від череди. Але нині тому всьому прийшов конець. Блудні тоті стежки ми опустили, а натомісць побудували правдиву народну дорогу, котрою тепер повинні ступати всі тутешні Українці.

Початки народної роботи зачали показуватись аж в жовтни 1916 року під проводом пп. Николи Сеника, Петра Дмитришина і Антона Грицака. Їм належить ся найбільша подяка за се, що вони перші стали орґанізаторами сеї народної праці. Насамперед заснували тут, у Вест Гамонд, товариство під іменем нашого великого письменника, Івана Франка, відділ 80 У. Н. Союза. Та як всім нам відомо, у нас були тяжкі початки, бо ми мали немало насьмішок і ганьби від наших „щирих приятелів", а то від польських Русинів, котрі наше добро хотіли нам розбити. Але наші члени не зважали на те, лише стали відважно до праці.

Насамперед, аби дати чути ся, що у Вест Гамонд живуть Українці, наше товариство постановило відограти представлене „Свекруха". Се представлене випало дуже добре, бо прибули на нього не тільки місцеві й околичні Українці, але й богато Поляків. Мається розуміти, що їх так много прийшло може через помилку, бо представлене відогране було у польській гали, а коли Поляк купив тікет, то вже мусів чекати, що з того буде... Згадане представлене відограно вдоволяючо, а Поляки не могли ним налюбувати ся та все допитували ся, коли знов Українці будуть мати свій „шов".

Наше товариство дало відтак друге представлене п. з. „Ох, та не люби двох", котре було відогране в тійсамій гали. Хоч се є і гарне представлене і довге, то наше товариство постановило ще дати баль по тім представленю, бо, казали, тим більше хтось прибуде. Та і так стало ся. Прибуло щось пять товариств, а також прибув зі своєю парафією з Борнсайд о. Коритовський, котриму належить ся найбільша подяка від нас, вестгамондських Українців, бо зараз по представленю о. Коритовський сказав до Поляків, що ми за нарід, чого бажаємо та до чого стремимо.

Наше товариство купило собі також американський прапор, а на посьвячене сього прапора запросило щось пять товариств, між ними і Січ з Борнсайд, котра нам нашу велику параду найбільше прикрасила, бо під проводом свого кошового, п. Михайла Коцоловського, виступило 18 січовиків в уніформах і при шаблях. Як ми йшли містом, то Поляки й Американці не могли надивити ся. Навіть наші „любенькі Русини", котрі стояли по рогах улиць, дивили ся зачудовані, бо вони все передтим казали, що тут таке діло ніколи не вдасть ся, бо наш нарід дурний. А тепер бачимо, що тоті „мудрі" до тих „дурних" пхають ся. От на 4. липня, як наше товариство виступило до походу під прапором американським, то кождий з Українців ішов, щоби притулити ся до свого, як тото куря до квочки. І се робили ті „мудрі", котрі нас називали „дурними". Чому вони не йшли до Поляків або до Сербів, або Хорватів, але до нас, Українців? Мабуть тому, що їх совість рушила, що пізнали свої дотеперішні блуди.

Тож, дорогі товариші, коли ви почуваєте ся Українцями, то чомуж не станете в ряди разом з нами? Та я знаю дуже добре, що ви розумієте, що як більша громада, то і більша сила мусить бути. А чим нас більше буде, тим більше зможемо щось доброго зробити. Та ви знаєте, як то пословиця каже: громада по нитці тай є бідному сорочка. А один чоловік нічого не годен громаді вдіяти. Таж ви самі видите, що і другі народи нас пізнали, що ми не тоті осли з довгими ухами, але той нарід, котрий любить свободу і знає її оцінити; той нарід, котрому і смерть за свободу не є страшна.

Але я тут мушу ще пригадати, що найбільшу славу гамодські Українці осягнули тим, що дня 25. серпня б. р. відбуло ся тут всенародне віче. Щодо сього віча то не буду богато про него писати, бо відбуло ся воно як найспокійнійше. А щодо публики то її богато не було, але я сподіваю ся, що на другий раз буде більше. Тут мушу одначе зазначити, що гріхом великим було би, як би ми не згадали бодай тих, котрі за свій труд, за свою народну працю на се заслугують. Як відомо нам всім в околици, др. Гриневецький своєю мудрою і поучаючою бесідою про історію України та про теперішнє положене нашої вітчини зворушив публику і дістав від неї щирі оплески. Друга тема була в справі Позички Свободи, щоби ми, Українці, не купували бондів у чужих народів, аби хтось чужий мав славу за нас, але щоби ми могли купити самі, всі разом.

Другим бесідником був о. Уляницький, парох з Борнсайд. Він толкував людям, як ми маємо заходити ся у сім вільнім краю та яким способом можемо допомогти сему краєви, котрий бореть ся за свободу всіх поневолених народів. За його гарну промову публика нагородила його також довготривалими оплесками.

Третим бесідником був тов. Сеник, котрий у своїй бесіді представив німецьких ворогів, які нашим Українцям за хліб відплачують ся трійливим ґазом та сталевими кулями. На остатку завізвав тов. Сеник, щоби ми, Вестгамондці, вибрали собі комітет, який має постарати ся о всякі інформації дотично Позички Свободи; друге, щоби той комітет допоміг нашій Українській Раді тут в Америці; третє, щоб той комітет придбав членів до якоїсь народної праці.

По скінченю всіх бесід Гамондці вибрали потрібний комітет, до котрого увійшли отсі 9 членів: Ник. Сеник, предсідатель; Антін Грицак, касієр; Олекса Ґадз, секретар; Іван Лайтар, Антін Тимків, Федь Дудчак, Михайло Маркевич, Михайло Войцеховський, Онуфрій Попик, члени. По короткій дискусії сей комітет ухвалив собі назву: „Український Комітет Народної Свободи".

Віче закінчено відспіванем українського гимну „Ще не вмерла Україна".

Олекса Ґадз,
секретар Комітету.

—o—

З ROME, N. Y.

Посьвячене церкви.

В день 2. вересня відбуло ся в нашій місцевости посьвячене гр.-кат. церкви, якого довершили о. Декан Ол. Ротко з Сиракюз і о. В. Маньовський з Геркімер, Н. Й. Братство св. Петра і Павла з Ютики і члени У. Н. С. прибули до нас на то торжество. Прибуло також богато гостий з Сиракюз і Геркімер. З місцевих брали участь у посьвяченю братство св. Михаїла (121 відділ У. Н. С.), братство св. Івана Хрестителя (відділ У. Р. С.) і польське братство св. Михаїла.

Службу Божу відправив о. Декан з Сиракюз, а о. В. Маньовський з Геркімер мав проповідь. Потому колектори пійшли за жертвами і зібрали жертви від гостий. Кождий щось офірував на нашу церкву і за то складаємо всім жертводавцям щиру подяку.

З церкви всі братства враз з бандою пійшли на галю і там всі красно забавили ся. При тій забаві предсідатель В. Лисогір з Ютики зібрав від своїх членів У. Н. С. ще $17, а братство жертвувало з каси $10 на нашу церкву в Ром, Н. Й. Дякуємо і польському братству св. Михаїла, що також офірувало зі своєї каси $10 на нашу церкву. Таксамо складаємо подяку парафіянам з Сиракюз, що прислали на нашу церкву з парохії $15. І Вам, тутешним парафіянам, дякуємо за всі жертви. Хотяй маєте які роздори, то Вам є вигідно направити їх і порозуміти ся та показати перед другими народами, що ми, Українці в Ром, уміємо не тільки в салюні кричати, що я Українець, але ділами се доказати і старати ся о добро народне, а не слухати тих, що кажуть на Вас „пізні Івани". Вони Вас замотали в ті сіти і тепер ще насьміваають ся з Вас. Тож єднаймо ся, а доконаємо великого діла в нашій парохії. Працюймо для хвали Бога і для визволеня України зпід чужого панованя.

И. Мудрик.

—o—

З JERSEY CITY, N. J.

Як відбув ся концерт і віче з нагоди наближаючої ся четвертої Позички Свободи в Джерзи Сіти, Н. Дж.

Не можу опертись приємному вражіню, винесеному з концерту і віча, уладженого відділом Українського Комітету четвертої Позички Свободи дня 22. с. м. в Джерзи Сіти. Взірцевий порядок, примірна точність, богата програма і взагалі все, що входило в склад того історичного вечера джерзисітських Українців, вбило ся глибоко в мою память і приневолює мене поділити ся моїми вражінями з загалом, а тимсамим подати примір всім прочим відділам.

Подаючи короткий перебіг того памятного вечера, конечно бодай поверховно подати зміст поодиноких точок, зазначених на програмі.

Концерт відбув ся в просторій шкільній гали, яку нарід заповнив майже всю. Коли явили ся гості, о. А. Улицький, предсідатель відділу, вступним словом привитав усіх присутних і обявив ціль концерту. Як в українській так і анґлійській мові зазначив він, що ми, Українці, з нагоди наближаючої ся четвертої Позички Свободи станемо всі як один до інтензивної праці, а покладаючи надію на поміч Всевишнього, віримо, що не останемо позаду, але противно, постараємо ся всіх випередити.

По вступнім слові український хор під проводом п. М. Климка відспівав „Стар Спенґлед Банер". Той спів гейби хотів надати сьвяточний характер цілому вечерови. Конечно згадати, що український хор в Джерзи Сіти може дорівнати своїм вишколенєм первоярядним українським хорам в Америці.

Коли згинули останні звуки милої пісні, Г. Р. Круз появив ся на сцені і короткими, але повними змісту словами представив зібраним в анґлійській мові добродійства і додатні прикмети американської держави. Між иншим говорив: „Я не знаю докладно вашої історії, але знаю історію людства, якого ви є частиною. Ви з певностию цінитe свободу понад все, бо, шукаючи за нею, покинулисьте рідну землю і опинилисьте ся аж за морем". Опісля схарактеризував ріжні роди державних устроїв і порівнав їх зі свобідною державою американською. Особливо різко підчеркнув права, повинности і обовязки чоловіка в свобідній державі. „За тії то права — говорив він — і задля їх оборони нині Америка воює".

По гучних оплесках явив ся на сцені звісний українському загалови артист-співак, п. М. Зазуляк. Своїм милим голосом майже гіпнотезував присутних. Чужинці, хотяй не розуміли слів, то однак наче потопали в розкошах української мельодії. Я вірю, що коли би наш артист міг частійше гостити на того рода народних сьвятах, то Українці вивязалиб ся о много скорше і лекше зі своїх обовязків, хоть би длятого, що саме його імя і репутація стягає громади наших людий.

Немов на продовжене того милого настрою панна Віра Стеткевич відограла на фортепяні імпровізацію „Сонце низенько, вечір близенько". Треба признати, що молоденька артистка вивязала ся зі своєї задачі примірно, чого доказом був горячий ентузіязм, особливо серед чужинців, які до того часу може і не вірили, що українська муза не покинула нас і на чужині.

За сим промовляв гість з Ню Йорку, п. М. Дячишин. Своїми горячими словами порушив він нашу гірку долю від найдавнійших часів до нині. „Вільної України ще доси сема. Одинокою дорогою до відродженя української независимости є: йти рука в руку з Америкою, яка поставила собі за ціль висвободити всі народи сьвіта. Ми не стремимо до державного ладу, який був перед війною, де були вороги або приятелі, а до устрою нового, де не буде ні одних ні других. А се є доперва тоді можливе, коли станують вільними всі народи. За тим наша одинока участь в сій війні є стати по стороні американській і так посередно і безпосередно стреміти до здійсненя тої цїли" — говорив бесідник.

Опісля поступив на сцену маленький (семилітний) скрипак О. Д. Стеткевич. Потішаючому настроєви не було кінця. Своїми здібностями наймолодший народний робітник прикував усіх і тим своїм виступом дав великий задаток нашій будучині. Колиб не пізна пора, то готов був пописувати ся до півночи, бо годі було вгамувати аплявзи.

Рівнож інтересною була деклямація ще молодшої дебютантки, Лесі Гаврилівної. Невинні слова з невинних уст — „Мово рідна" — майже прошивали душу.

Слідуючий бесідник, о. А. Павляк з Йонкерс, пояснив присутним у вичерпуючий спосіб значінє бондів четвертої Позички Свободи. Приступними словами він вичислив і описав всі основні факти, на яких побудована ся акція американського правительства. Особливо заінтересувало всіх пояснене добродійства та ідеального способу ощадности при помочи сего підприємства.

Вже одинайцята минала, а програму годі було вичерпати, тому другу часть скорочено так, що виступав лише український хор, п. М. Зазуляк і панна Бредфорд. Ся остатна в анґлійській мові висказала своє особливе заінтересоване українським народом та покладала надії, що й українські женщини пійдуть рука в руку з мущинами і всіми силами попруть наближаючу ся кампанію четвертої Позички Свободи.

Пізно в ночи відспівано загально „Америка", а за сим „Ще не вмерла Україна" і тим концерт закінчено.

Не можна тут забути, що загальний вислід і ефект переходив покладані надії. Нарід точно зрозумів, о що ходить, а зарядці заохотились до дальшої праці. Приписати се треба головно зарядови, який приложив труду і постарав ся о богату програму, яку дійсно можна було обходити через два вечері. Коли тою дорогою і за сим приміром пійдуть всі комітети, тоді з певностию Українці стануть на першім місци між борцями за свободу.

Присутний.

ЯК ВІРИЛИ І ЯКІ ЗВИЧАЇ БУЛИ В НАШИХ ПРЕДКІВ.

Наших предків хвалять за щирість і привітність. Вони були ласкаві до чужоземців, гостинно їх приймали та уважали, щоб не стало ся їм якоїсь шкоди. Жінки їх були незвичайно вірні своїм чоловікам та часто убивали себе, коли умер чоловік. Наші предки любили свободу і не хотіли нікому служити, ані бути під чиєюсь властию. Вони були відважні й войовничі, але незгідливі й сварливі.

Любили повеселити ся і забавити ся, поспівати й попурувати. Без пісні, танців і гри не обходила ся ніяка оказія. Всякі сьвята поганські, а відтак і християнські, уродини чи похорони, не обійшли ся ніколи без пиятики.

В старім нашім праві не було смертної кари на провинників. Не було також звичаю, як у инших народів, щоби за провину калічити кого, відрубуючи руки, ріжучи уха або носи. Були справді змаганя деяких князів завести такий звичай, але люди не тримались його. Карали грішми, саджали до вязниці, в найгіршім разі віддавали в неволю, щоби відробив працею свою провину.

Ясними і веселими очима дивили ся наші предки і на сьвіт божий. Вони не знали темних, суворих богів, що напосідають ся на щастє чоловіка. Висше всього славили й шанували сьвітло і тепло, що дає себе знати в сонци, в теплі, в буйній ростинности, в усім житю природи. Сонце називали Хорсом і Даждьбогом, себто подателем всього добра. Силу грому звали Перуном. Огонь називали Сварогом. Оборонцем худоби був божок Волос. Всї ті божки звали ся богами; се слово означає добро, а далі значило подателя благ.

Кромі сих головних богів давнійші Українці бачили наоколо себе силу всяких живих істот. Наші предки думали, що сі створіня живуть в болотах, лісах, полях, жерелах; їх шановано і давано їм жертви, щоби не шкодили. Богато з того заховало ся і до наших часів — се перекази про водяників, русалок, лісових і т. и.

Осібних храмів і жреців, щоб тим богам служили, не було. Кождий сам справляв жертву або молитву богам за себе і за свою сімю. Наші предки молили ся десь в тихім місци, над водою, де чоловік найживійше відчуває подих тої таємничої сили, що оживляє природу.

Ідоли богів були рідкі; мабуть по більших тільки містах.

Про людське житє вірили, що воно не кінчить ся з смертю: померші живуть дальше і можуть зявляти ся між людьми. Ховаючи покійника, клали разом з ним ріжні річи, убивали домашну худобу, а часто бувало давнійшими часами, що і жінка-вдова вбивала себе на могилі.

В одних сторонах у нас ховали небіщика, закопуючи в могилі, в инших палили і засипали землею, або спаливши на иншім місци, складали відтак недогарки в горнець і насипали над ним могилу. Разом з небіщиком засипали чи палили ріжне його добро. На могилі справляли поминки; пили гуляли (се звало ся „тризна") і притім досипували могилу.

ПОДАТКИ В ДАВНИНІ.

В нинішних часах загально нарікають на високу податків, якими обложено майже всі річи, вироби, працю людську, доходи і Бог знає ще що. Здаєть ся, що нині лиш один воздух і вода вільні від податку, та по великих містах і сї необхідні річи вже оподатковані. В старій давнині також накладано всілякі податки, деколи навіть дуже дивоглядні. І так за часів перших пруських королів були обложені податками перуки і одіня. Хто на своїм одіню носив прикраси з золота і срібла, сей мусів платити за те податок в висоті одного таляра на рік. Хто за свою голову, без огляду на се, чи вона була лиса чи ні, прикривав перукою, платив річно 3 до 4 талярі податку. Хто їздив повозкою і тим чином нищив дороге мощенє улиць столичного міста, платив річно 3 талярі податку. Був також наложений податок на всілякі жіночі прикраси, навіть на панчохи, черевики і капелюхи по одному талярови на рік. Хто хотів пити каву, чеколяду, або чай, мусів передше постарати ся о дозвіл на се і платити за кождий з тих напоїв по два талярі на рік. Одначе найцікавійшим податком був в тих часах т. зв. податок „поголовний" (щось подібне як се була в давнині на Руси „поголовщина"), від якого не були увільнені навіть члени пануючого дому. Так приміром платив король за свою голову 5 тисяч талярів, а королева 2 тисячі талярів річно. Кождий ремісник платив „поголовщину" по пів таляра на рік. Осібний податок платили також старі дівки, чи там панни, а саме ті, котрі скінчили двайцятий рік житя, а не вийшли заміж. Сей податок виносив по одному талярови на рік і був оплачуваний аж до сорокового року житя дівоцтва, або до часу, доки оподаткована панна не вийшла заміж. Як бачимо, то на сьвіті нема нічого нового, а кожда новина відроджує ся із старовини, бо в нинішних часах в деяких державах знов стали накладати податки на старих дівок і холостяків.

УВАГА! УВАГА!

УКАЇНЦІ І УКРАЇНКИ З НЮ ЙОРКУ І ОКОЛИЦІ!

Заходом Укр. Тов. „Подільська Січ" в Ню Йорку,
відділ 5-тий Укр. Народної Громади
— відограє —
Драм. Кружок Укр. Нар. Громади
представлене

„МАРТИН БОРУЛЯ"

комедія в 5. діях, І. Тобилевича

В СУБОТУ, 28. ВЕРЕСНЯ 1918

в Українськім Народнім Домі, 217-219 Іст 6-та ул., Ню Йорк.

Початок о годині 7.30 вечером.

ДІЄВІ ОСОБИ:

Мартин Боруля.......п. М. Мелешко
Палажка, його жінка, п-ні А. Мелешко
Маруся, їх дочка. .п-на К. Іваночківна
Степан, їх син............п. В. Чіхрай
Гервасйй шляхтич. .п. Й. Вацлавський
Микола, його син. . .п. Е. Жуковський
Протасий чиновник.......п. Побіденко
Дульський чиновник. . . . . . .п. Порило
Нецієвський, регістратор.........п. К.
Трандальов, повірений........п. Корда
Омелько, наймит Борулі.......
..................п. П. Безталанний
Трохим, наймит Борулі. . . .п. Даценко

Вступ з гетчеком 75, 50 і 35 центів.

ПО ПРЕДСТАВЛЕНЮ ВЕЛИКИЙ БАЛЬ.

Дорогі Родимці! Отсим запрошуєсь Поважаних Родимців на представлене „Мартин Боруля" на день висше поданий. Запрашаємо тому, бо се представлене дає пізнати коротеньку історію тодішного часу і представляє живий образ з житя народного на Україні. Зміст сего представленя дуже поучаючий. Сподїємось численної участи а особливо від інтересуючих ся житєм українського народу.

Прибувші гості з певностию вернуть домів задоволені.

113-16 КОМІТЕТ.

ОБУРН, Н. Й.

ВЕЛИКЕ УКРАЇНСЬКЕ ВІЧЕ

в справі

ЧЕТВЕРТОЇ ПОЗИЧКИ СВОБОДИ

відбудеть ся

В НЕДІЛЮ, 29. ВЕРЕСНЯ С. Р. на гали п. Кащака.

Говорити будуть українські і англійські бесідники. На се віче суть обовязані прийти всі Українці з Обурн і околиці. Най одного не буде, котрий би не явив ся на се Велике Віче.

ВСТУП ВІЛЬНИЙ.

МІСЦЕВИЙ КОМІТЕТ:
о. Д. Кульматицький, 14-16
Андрій Бурий, Йосиф Стець.

СТ. ЛУІС, МО.

Заходом бр. св. Володимира Великого, бр. 179, відбудеть ся

БАЛЬ

ДНЯ 28. ВЕРЕСНЯ С. Р. в Укр. Народнім Домі, під числом 1523 Гікори улиця.

Вступ від особи 15 центів.

Початок точно о год. 7-й вечером.

Котрий член на той баль не явить ся, заплатить кару один доляр. Також буде приниматись нових членів до Братства без вступного. Кождий член повинен постарати ся і привести найменьше одного нового члена, бо самі знаєте, що чоловік нещастє і калітство чекає кождої хвилі. 114-15

Запрошуємо всїх Українців з околиці Ст. Луіс.

М. Броницький пр.; І. Онуфрій, кас.;
В. Андрев, секр.

ПОЗІР! УКРАЇНЦІ З БАЙОНУ І ОКОЛИЦІ! ПОЗІР!

Заходом Співацького Драматичного Кружка при гр.-кат. церкві Успенія Пресьвятої Діви
— відограеть ся —

ДНЯ 29. ВЕРЕСНЯ С. Р.

о годині 7-мій вечер
в гали І. Майдаша, під числом 94 Іст 21-ша улиця
представлене двох штук:

1) САТАНА В БОЧЦІ

ДІЄВІ ОСОБИ:

Хома, селянин............т. Н. Жирий
Феська, його жена......т-ка М. Булка
Василь, Мірошник........т. Й. Кобрин
Медовий, кум Хоми......т. Й. Ошуст

і 2) НАСТОЯЩІ

Борович...................т. Н. Жирий
Магдалина, його жінка.............
.................т-ка Е. Луцишин
Остап, їх син.............т. Й. Ошуст
Ганнуся, його суджена.......т. З. Чанда
Лесько, слуга............т. Й. Кобрин

Чистий дохід на церкоз.

Тож, дорогі Українці і Українки, прийдіть на сей вечер в як найбільшім числі. Ми доложимо усяких старань, щоби як найліпше випало представлене. — КОМІТЕТ. 115

ПОЗІР! УКРАЇНЦІ З АЛЕНТАВН І ОКОЛИЦІ!

В НЕДІЛЮ, 29. ВЕРЕСНЯ С. Р.

о годині 2-й пополудни відбуде ся

ВЕЛИКЕ ВСЕНАРОДНЄ ВІЧЕ

в гали церковній при Фронт ул.

На тім вічу будуть промовляти бесідники з Філядельфії і Ню Йорку.

Тому спішіть Родимці на се віче.

115 КОМІТЕТ.

БЕРВІК, ПА.

В НЕДІЛЮ, 29. ВЕРЕСНЯ С. Р.

о годині 7-й вечером
відбуде ся в гали на Варрен стр.

МАНІФЕСТАЦІЯ В СПРАВІ ЧЕТВЕРТОЇ ПОЗИЧКИ (LIBERTY LOAN)

Будуть промовляти (по англійськи): Wm. Johnson, General Superindent of American Car and Foundry Co., O. E. Letteer, почтмайстер (Postmaster), Wm. C. De Long, директор гимназії.

По українськи місцевий парох та другі бесідники. 115

Усїх громадян запрошуєсь на сю манїфестацію.

МІСЦЕВИЙ КОМІТЕТ:
о. А. Строцький, предсідатель,
Микола Михайлишин, секретар,
Василь Павлюк, касієр.

ПОЗІР БРУКЛИНСЬКІ УКРАЇНЦІ! ПОЗІР!

Заходом Української Народної Ради в Брукліні, Н. Й.

ВЕЛИЧАВИЙ БАЛЬ

получений з льотерією фантовою і иншими несподіванками

В СУБОТУ, 28. ВЕРЕСНЯ 1918

в Українській гали під ч. 71-73 Норт 6-та улиця, Бруклин, Н. Й.

Чистий дохід призначений на закупно Народного Дому в Брукліні, Н. Й.

Початок точно о годині 7.30 вечером.

Вступ на галю 25 цнт.

УВАГА! В перерві забави буде відчитаний виказ всіх осіб, які зложили жертви на Народний Дім при ріжних нагодах як коляди, забави і т. д.

За добру забаву ручить

115 КОМІТЕТ.

ВОЄННІ ВІСТИ.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on September 25, 1918 as required by the Act of October 6, 1917.)

(Продовжене зі стор. 1-шої).

„Ви знаєте запевно, що перед нами ще тяжка боротьба. Ви знаєте також, хто є перед вами. Американці приобіцяли Франції, що віддадуть їй Альзацію і Льотарингію, якої Франція не є всилі сама здобути.

„Американці хочуть також додати великі діла до своїх великих слів. При помочи моїх війск ви дасьте їм належиту відповідь, коли прийде на те відповідна пора".

Принагідно своєї візити роздав німецький цісар 400 залїзних хрестів.

В АВСТРІЇ.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on September 25, 1918 as required by the Act of October 6, 1917.)

Бунт серед австрійських війск в Ровнї.

БАЗИЛЕЯ, 22. вересня. — **Австрійський полк в Ровнї, на Волини, непослухав приказу, щоби відїхати на боєвий фронт до Франції,** як се доносить телеґрама з Києва.

Австрійські жовніри розвинули червоний прапор і до них опісля мали прилучити ся ще два инші полки.

Вісти про мирові переговори між Австрією і Італїєю заперечені.

ЛОНДОН, 20. вересня. — Донесене, подане в ґазеті „Дайче Цайтунґ", що між Австрією і Італїєю ведуть ся мирові дискусії за посередництвом швайцарських дипльоматів, вважають в урядових кругах за безпідставне.

В РУМУНІЇ.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on September 25, 1918 as required by the Act of October 6, 1917.)

Увязнене послів аліянтів в Румунії.

АМСТЕРДАМ, 21. вересня. — **Американський посол, Вопічка і всї посли аліянтів в Ясах, в Румунії, зістали увязнені на приказ большевиків,** як се доносять нинї тут одержані вісти.

Правдоподібно згадані посли зістали увязнені підчас переїзду через Росію.

Румунський наслїдник престола утїк.

КОПЕНГАҐЕН, 21. вересня.— **Румунський наслїдник престола, князь Карло, утїк з Румунії і прибув до Одеси,** як се доносить „Київськая Мисль".

Князь Карло, подібно які і його мати, королева румунська, стояв по сторонї партій, які ворожо відносить ся супроти Німеччини.

В ЯПОНІЇ.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on September 25, 1918 as required by the Act of October 6, 1917.)

Японський кабінет уступив.

ТОКІО, 21. вересня. — **Японський кабінет, на чолї котрого стояв ґр. Теравчі, уступив.**

Причиною уступленя були останні голодові заворушеня в Японії.

Кабінет ґр. Теравчі урядував від жовтня 1916 р.

АМЕРИКАНСЬКІ ВІСТИ.

Сепаратистичний рух американських Мадярів.

Рух за відділенем Угорщини від Австрії розпочав ся в Шікаґо між тамошними Мадярами. Кажуть, що правительство годить ся, щоби сей рух поширювано. Американське правительство має згодити ся на висилку специяльних емісарів до Европи, щоб там між Мадярами, бранцями Франції, Італії та Сербії, ширити ідею самостійної угорської републики.

Низша палата парляменту за проґібіцією.

Низша палата американського парляменту приняла минувшого понеділка проект про военну проґібіцію. За проектом, який каже, щоби від 1-го липня 1919 року заперестали продажу всякі алькоголічні напитки, було 171 голосів, а проти проекту лише 34. Пропозицію републиканського посла Кана з Каліфорнії, щоби проґібіція зачинала ся з днем 1-го січня 1920 року, відкинено 60 голосами більшости. Таксамо відкинено пропозицію демократичного посла Бешліна з Пенсильванії, який пропонував, щоби реченець заборони виробу пива і вина відложити з 1-го мая 1919 року до 1-го грудня 1919 року.

Угляна кріза надходить.

І. Роджерс, кореспондент агенції „Нюспейпер Ентерпрайз Асошіейшен" заповідає, що сеї зими буде велика угляна кріза. В краю забракне що найменьше 100,000.000 тон угля. Сей брак відчують і мешканці і фабрики сього краю. Роджерс обізджав майже всі важнійші угляні осередки і з дослідів, які він поробив, робить заключенє, що многим американським містам забракне угля на зиму. Він пише: — В сім році видобуто більше угля ніж в минувшім. Кожда копальня, кождий майнер, кождий день дали краєви більше угля, але і зуживанє було більше. Военний промисл пожирає стільки твердого угля, що населенє околиць на захід від Пітсбурґа мусить палити мягким углем. Яка в тім причина, що краєви грозить така страшна угляна кріза, не знати. Не можна сказати, що тут винуватими є майнери. Майнери видобувають в сім році більше угля ніж колинебудь передтим. Причиною може бути хиба се, що зелізниці запаковані так сильно посилками военних матеріялів, що на уголь не стає возів. Военні фабрики йдуть в день в день і в ночи, через що зуживають два рази стільки угля, що в мирних часах. Населенє зуживає через зиму звичайно 120,000.000 тон угля. Минувшої зими, яка була трохи острійша, зужито 140,000.000 тон. Щоби оминути грізну крізу, піддають гадку, аби люди меньше зуживали угля. Углеві експерти кажуть, що доми можна опалити двома третими тої части угля, яку зуживано підчас попередних зим. Значить, 80,000.000 тон угля вистане населеню на цілу зиму, а 40,000.000 тон можна заощадити. Радять також, щоби адміністрація опалу не дала угля ні одній фабриці, яка не робить товарів і матеріялів для виграня війни. Военні фабрики повинні також старати ся щадити уголь, щоби зужити меньше бодай 10,000.000 тон. Тоді населенє ощадить 40,000.000 тон, а фабрики 10,000.000 тон і буде 50,000.000 тон угля. В такім разі кріза зменьшить ся, бо буде бракувати лише 50.000.000 тон. Се повинно ся зложити на майнерів. Майнери повинні подбати вже, щоби видобути 50,000.000 тон угля надвишки. Лише в той спосіб вдалоб ся оминути крізу.

Вісім великих огайських міст не дістануть твердого угля.

Оповіщено, що міста Сінсінаті, Колумбус, Дейтон, Іст Ліверпул, Каїро, Массільон, Юнгставн і Зензсвіл, — в Огайо, не дістануть сеї зими твердого угля. Адміністрація угля каже, що в сих містах є досить мягкого угля, тому твердого їм не потрібно, тим більше, що сього останного брак.

До порівнаня.

Вашінґтон. — Ціни на сьвіжу воловину є у Вашінґтоні висші ніж в котрійнебудь части краю, крім Нової Анґлії, де по найбільшій части уживають мясо тяжкої худоби із заходу.

Трентон. — Армур і Спілка, Шікаґо, побільшили свій капітал зі 100,000.000 долярів на 210,000.000 долярів. (Армур і Спілка, се власники великих ріжниць в Шікаґо).

Новий кандидат на рекордового секретаря „Провидіня".

З числа філядельфійської „Америки" довідуємо ся, що небаром відбудеть ся голосованє членів сеї організації над вибором нових урядників. О скільки передвиборча кампанія ще не розгоріла ся, не знати всіх кандидатів. Доси покищо лише одну нову кандидатуру оголошено, а се — Стефан Калакука зі Скрентону, який кандидує на головного секретаря „Провидіня". Теперішний секретар рекордовий, Григорій Заячківський, кандидує поновно.

З Ню Йорк, Н. Й.

Місцевий український комітет позички свободи поробив вже всякі заходи до надходячої кампанії четвертої позички. Минувшої неділі в Народнім Домі відбуло ся віче, яке мало на ціли приготовити грунт для надходячої кампанії. Присутні на вічу гості зложили вже декларації, що куплять бонди. Задеклярована сума виносить понад 6.000 долярів. Комітет рішив, що кождий Українець має купити найменьше один бонд четвертої позички свободи, а коли може, то й більше. Українці можуть купувати лише за посередництвом місцевого українського комітету.

Дорожня в Мексику.

З Мобіл, Алябама, доносять, що там прибули подорожні з Мексика, які кажуть, що в місцевости Прогресо фунт муки коштує два доляри, одно яйце 24 центи, молода курка два і пів доляра, а тона леду 60 долярів. Крім того за доставу леду треба доплатити 10 долярів.

СТАРОКРАЄВІ ВІСТИ.

Позамикано консуляти.

АМСТЕРДАМ, 17. IX. — Українське правительство замкнуло в Києві консуляти: грецький, бельгійський й італійський.

Реквізиция збіжа.

ЛОНДОН, 7. IX. — Львівські газети доносять, що українські війска переводять тепер реквізицію збіжа нових жнив. Селянський бунт, спричинений сею реквізицією, що дня кріпшає і поширяеть ся.

Дорошенко дійсним міністром.

ЛОНДОН, 7. IX. — Дмитро Дорошенко, який доси сповняв функції міністра загранична справ України, іменований дійсним міністром заграничних справ.

Революційний комітет.

КОПЕНГАҐА, 5. IX. — Тутешна ґазета „Національ Тіденде" доносить, що Український Центральний Революційно-Военний Комітет зарядив був на семого серпня б. р. початок боротьби проти гетьмана і його прихильників. Наслідком сеї проклямації в Київщині, Полтавщині і Чернигівщині вибухли бунти. Повстанці заняли Чернигів одинайцятого серпня, вимордувавши цілий тамошний німецький ґарнізон, в силі 1.500 жовнірів. 12. серпня повстанці заняли кілька инших місцевостий. Також в Новгороді вимордувано німецьку залогу. Гетьманські власти опустили майже половину Чернигівщини. Число повстанців подають на 30.000.

Холера в Галичині.

ЛОНДОН, 9. IX. — У східній Галичині лучило ся кілька случаїв холери. Кажуть, що принесли її родини, які повернули домів з Московщини й України.

Болшівці, Рогатинщина.

Маленьке місточко Большівці, коло Галича, Галичина, не істнує. Церква і костел розвалені, доми спалені. Поля поригі ровами, посплітані дротами. Всюди ями і підземні нори. Населенє бідне, нужденне, прибите горем і війною. Мешканці змарнілі, смутні, голодні і обдерті, босі і струпішілими ранами покриті. Се шкелети, горем прибиті. Се не люди. Ані хліба ані бараболь не мають. Жебрають всюди і з жебраня жиють. На виплату військових належитостий чекають місяцями, але даремно. Поміч сим нещасним є конечна.

ПЕРЕПИСКА РЕДАКЦІЇ.

В. М., Нюарк, Н. Дж. — Поспитайте в тій справі міністерство війни. Там подадуть Вам найточнійшу адресу.

Учасник віча, Філядельфія. — Ми охотно дамо Вам докладну відповідь на Ваш запит, але наперед пришліть нам своє повне імя і назвиско. На безіменні письма, хоч би вони були нам дуже прихильні, ми не відповідаємо.

Й. М., Ром, Н. Й. — Ваша допись є поміщена в нинішнім числі „Свободи", бо щойно тепер прийшла на неї черга. Ви повинні зрозуміти, що крім Вас до „Свободи" посилають дописи ще й инші люди і хто скорше пришле, тому скорше помістить ся. Всякі дописи ми містимо по черзі, а виїмки робимо тільки тоді, коли допись відносить ся до якоїсь біжучої справи, котрої відкладати не годить ся. Ви бачите також, що в кождім числі „Свободи" є відповідне число дописий, а чейже годі заповнити цілу ґазету самими дописями. Думаємо, що се пояснене буде для Вас вдоволяюче і що Ви вже не будете нарікати.

В кождій українській хаті повинен находити ся Календар У. Н. Союза.

РУХ У ВІДДІЛАХ У. Н. СОЮЗА.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА. Отсим подаеть ся до відома членам братства св. Василія, від. 339, що місячний мітінґ відбудеть ся дня 29. вересня у звичайній ґали під числом 822 Н. Франклін стр., зараз по Службі Божій, о 1-шій годині. Всі члени мають на сім мітінґу явити ся, бо є важні справи до полагодженя. Довгуючі члени мають вирівнати свої вкладки. На тім мітінґу будеть ся принимати нових членів до братства і до У. Н. Союза після статута. — І. Сорока, предс.; В. Шмідин, кас.; О. Дьорка, секр.